

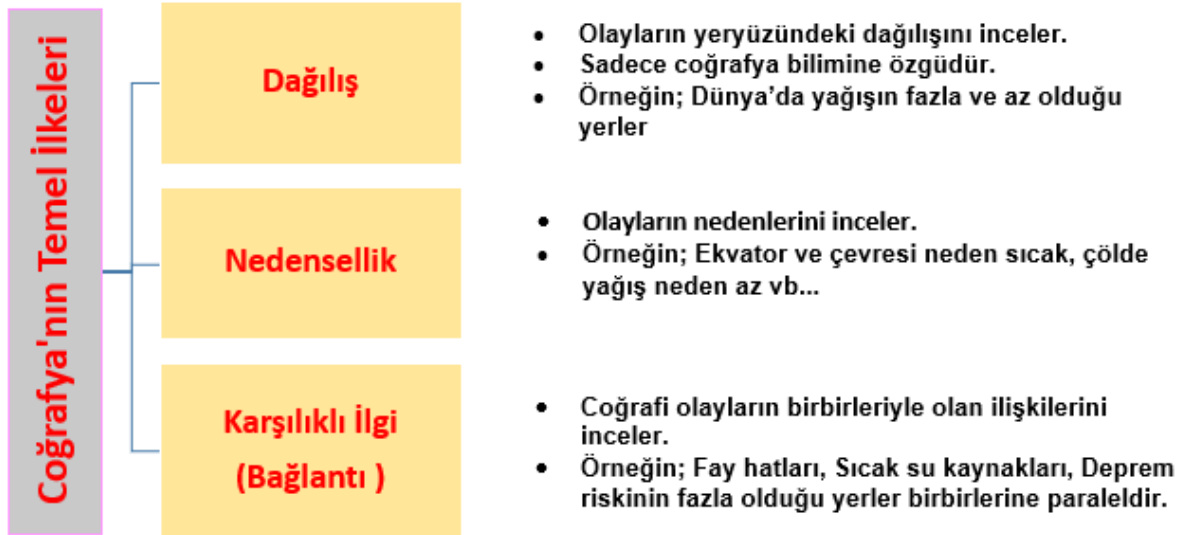
DOĞAL SİSTEMLER

DOĞA VE İNSAN

COĞRAFYA'NIN BÖLÜMLERİ

COĞRAFYA İLKELERİ

İNSAN'IN DOĞAYA / DOĞA'NIN İNSANA ETKİSİ

İNSAN'IN DOĞAYA / DOĞA'NIN İNSANA ETKİSİ

İNSAN'IN DOĞAYA ETKİSİ

İnsanın doğaya egemen olması ve üstünlük sağlamasıdır.

Örnekler:

- ✓ **Yol + Köprü + Tünel yapılması**
(İngiltere ve Fransa arasında yer alan **Manş Tüneli**)
(Mısır'da yer alan **Süveyş Kanalı** vb.)
- ✓ **Denizden toprak kazanılması (Polder)**
(Japonya ve Hollanda **polderleri**)

DOĞA'NIN İNSAN ETKİSİ

Doğanın insana egemen olması ve üstünlük sağlamasıdır.

Örnekler:

- ✓ **Ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisi**
(Norveç ve Japonya'da balıkçılık faaliyetlerinin gelişmesi)
(Doğu Anadolu'da Büyükbaş Hayvancılık, İç Anadolu'da Küçükbaş hayvancılığın yapılması)
- ✓ **Volkanik patlamaların etkisi**
(2010 yılında İzlanda'da patlayan bir volkan sonucu Avrupa hava trafiğinin 1 hafta boyunca aksaması)
- ✓ **Mesken Tipleri**
(Karadeniz'de evlerin Ahşap, İç Anadolu'da ise Kerpiçten olması)
- ✓ **Doğal Afetlerin can ve mal kaybına neden olması**
- ✓ **Giyim -Kuşam üzerinde etkisi**
(Ekvatora yakın yerlerde insanların ince kıyafetler, Kutuplara yakın alanlarda ise kalın kıyafetler giymesi)

YERYÜZÜNDE YERLEŞME

ÖKÜMEN SAHALAR

•İnsanların yerleşebildiği alanlardır.

ANÖKÜMEN SAHALAR

•İnsanların yerleşemediği alanlardır.

Dünya'daki Anökümen Sahalar

- Dağlık Alanlar
- Çöller
- Bataklıklar
- Kutuplar
- Tropikal Yağmur Ormanları

Yerleşmeyi Etkileyen Doğal Faktörler:

- İklim (sıcaklık ve yağış)
- Yer şekilleri
- Su Kaynakları
- Toprak
- Doğal Bitki Örtüsü

İklim:

- Ekvator ve çevresinde yerleşmelerin 2000 metreden sonra başlaması.
- Dünya nüfusunun yarısından fazlasının Orta kuşakta (ılıman) yer alması.
- Kutuplara yakın alanlarda ve Çöllerde yerleşmenin seyrek olması.

Yer şekilleri:

- Dağlık ve engebeli alanlarda (Ulaşımın zor olması, İklimin elverişsiz olması, Tarım alanlarının dar ve parçalı olması, Sanayinin gelişmemesi) yerleşmenin seyrek olması. Örneğin; Doğu Anadolu Bölgesi

Su Kaynakları:

- Dünya'da ilk yerleşmelere bakıldığında iklimin elverişli ve su kaynaklarına yakın alanlarda kurulmuştur.

Toprak Özellikleri:

- Verimli toprakların olduğu alanlarda yerleşmeler yoğundur. Örneğin; Adana (Çukurova), Mısır (Nil Deltası), Hindistan ve Çin vb.

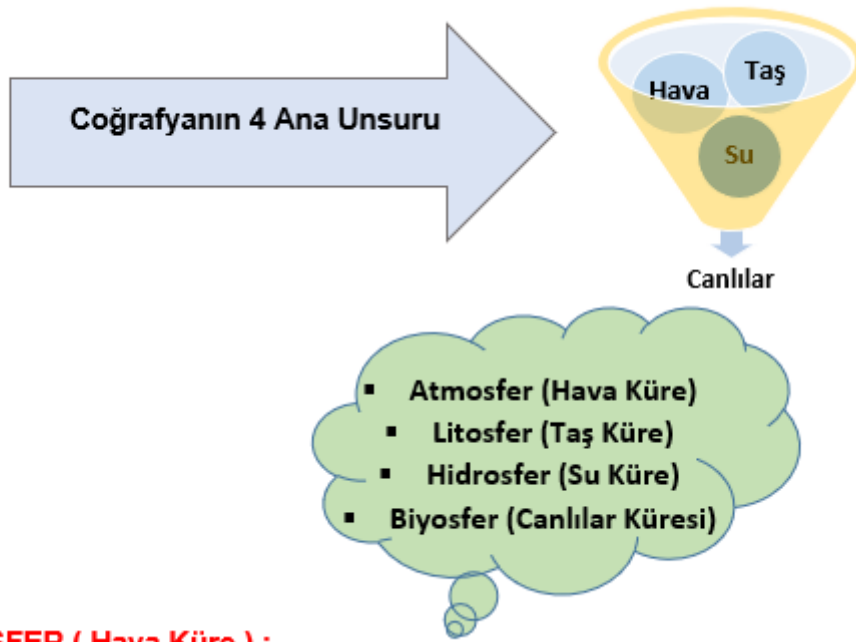
Bitki Örtüsü:

- Bitki örtüsü iklime bağlı olarak değişse de yerleşmeyi en az etkileyen faktördür.

NOT! : Yerleşmeyi etkileyen en önemli faktör **iklimdir**.

- Dünya'nın en yüksek başkenti; Bolivya'nın Başkenti LA PAZ şehridir. (Yaklaşık 3640 m yükseltiye sahiptir.)
- Dünya'da kutup alanlarına en yakın yerleşmeler Rusya'da yer alan Dikson, Ust Nera, Yakutsky şehirleridir. (Doğalgaz rezervleri olmasından dolayı).

COĞRAFYA'NIN 4 ANA UNSURU (MUHTEŞEM DÖRTLÜ)

ATMOSFER (Hava Küre) :

ATMOSFER (Hava Küre) :

- Yeryüzünü saran gaz tabakasıdır.
- Atmosfer; Azot(%78) - Oksijen (%21) ve diğer gazlar (%1) bileşiminden oluşur.

Coğrafyayı ilgilendiren kısmı en alt katman olan troposferdir. (İklim olayları bu tabaka da gerçekleşir. Çünkü Su Buharı / Nem 'in %100'ü bu katmanda bulunur.)

ATMOSFERİN KATMANLARI:

Troposfer:

- Ekvatorda kalınlığı fazla kutuplarda azdır.
- Gazların %75 i bu katmandadır.
- Hem yatay hem de dikey hava hareketleri görülebilir.

- **Dikey hava hareketi (yağış) Yatay hava hareketi (rüzgârları) temsil eder.**

Stratosfer:

- Yatay hava hareketleri görülür. (Jet rüzgârları)
- Ozon tabakası bu katmandadır. Güneşten gelen zararlı ışınları engeller.

Mezosfer:

- Göktaşının parçalandığı katmandır.

Termosfer:

- En sıcak katmandır.
- Kutup ışıkları (Aurora) burada bulunur.
- İyonlaşma bu katmandadır. Radyo dalgaları bulunur.

Ekzosfer:

- Haberleşme ve uydunun bulunduğu katmandır.
- En dış katman olup yer çekimi en azdır.

Litosfer (Taş Küre) :

- Yer kürenin en dış katmanıdır.
- En sert ve en ince katmandır.
- Kayaçlardan oluşur. Kayaçların çözünmesiyle ise toprak oluşur.

Hidrosfer (Su Küre) :

- Okyanus, Deniz, Göl, Akarsu, Buzullar, Yeraltı sularından oluşur.

Biyosfer (Canlılar Küresi) :

- Atmosfer, Litosfer, Hidrosferden oluşur.
- Tüm canlı türlerini ve ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır.
- Canlıların yaşadığı katmandır.